

Τα Πάθη του Χριστού, ίαμα των αδιαβλήτων παθών μας

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη](#)

Η ανθρώπινη φύσις του Χριστού και το ανθρώπινο «Πρόσλημμα»

Σε λίγες μέρες θα κληθούμε από την Εκκλησία μας να συμ-με-τα-σχουμε στα Πάθη και στην Ανάσταση του Χριστού μας, με έναν ξεχωριστό τρόπο.

Οι κατανυκτικοί ύμνοι της Μεγάλης Εβδομάδος, με την αγιο-πνευματική διεισδυτικότητά τους στην ανθρώπινη ψυχή, μάς εξηγούν με κάθε λεπτομέρεια ποιά είναι τα Πάθη του Χριστού, το πως έπαθε και ποιά είναι η σχέση των Παθών αυτών με τον καθένα μας.

Μαθαίνουμε από τους ύμνους αυτούς ότι το Πάθος του Χριστού είναι εκούσιο, αλλά ο νους μας, μαθημένος να σκέπτεται βιωτικά και γήινα, δεν μπορεί χωρίς πνευματική χειραγωγή να συλλάβη το πως αυτό το «εκούσιον Πάθος» του Χριστού μας αφορά άμεσα όλους εμάς τους ανθρώπους και καθορίζει ολόκληρο το Μυστήριο της Σωτηρίας μας.

Είναι απαραίτητη, λοιπόν, η θεολογική χειραγωγή μας ώστε να είμεθα εις θέσιν να κατανοήσουμε το πως κατεργάσθηκε η Θεία Χάρις την Σωτηρία μας, αναπληρώνοντας όλα τα κενά και τις ελλείψεις της πεπτωκυίας ανθρωπίνης φύσεώς μας.

Ο πνευματικός βηματισμός μας πρέπει να είναι πολύ προσε-κτι-κος γιατί στο θέμα αυτό υπάρχει μεγάλη θεολογική σύγχυση, ακόμη και σε Πανεπιστημιακούς Καθηγητές Θεολογίας, πράγμα που έχει από το 1989 γίνει φανερό μέσω δημοσίου γραπτού θεολογικού διαλόγου, που προκάλεσε ευλαβής και παραδοσιακός καθηγητής της Ιστορίας των Δογμάτων, επικρίνοντας με αντορθόδοξα επιχειρήματα το άρθρο μου «Διεκινδύνευσε ο Χριστός;»¹, με το οποίο είχα ανα-σκει-άσει -όπως έγραφα τότε- «τις εσφαλμένες διατυπώσεις του Σεβ. Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ. Στυλιανού περί της Ανθρωπίνης Φύσεως του Χριστού».

Η Ορθόδοξη Δογματική μάς διδάσκει ότι η Ανθρωπίνη Φύσις του Χριστού έχει ως Πρόσωπό της το Πρόσωπο του Θεού Λόγου και γι' αυτό, λόγω αυτής της Υποστατικής ενώσεως, η Ανθρωπίνη Φύσις του Χριστού εθεώθη «εξ άκρας συλλήψεως» στην κοιλία της Υπεραγίας Θεοτόκου και ως Θεωθείσα, δεν έφθειρε κατά τον τοκετόν την παρθενία της Παναγίας μας.

Η θεωθείσα ανθρώπινη φύση δεν εμποδίζεται ούτε περιορίζεται από τον χώρο και τον χρόνο, γι' αυτό και κατά την Ανάστασή Του ο Χριστός εξήλθε «εσφραγισμένου του μνήματος» και, λίγο αργότερα, «εισήλθε των θυρών κεκλεισμένων προς τους μαθητάς Του». Η Αν-θρωπίνη Φύσις του Χριστού, υπήρξε Τελεία «εξ άκρας συλλήψεως» και παρέμεινε Τελεία καθ' όλη την επίγεια Ζωή Του και κατά την Ανάστασή Του και θα παραμένη Τελεία εις τους ατελευτήτους αιώνας των αιώνων. Ο Χριστός, από της συλλήψεώς Του κατά τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου μέχρι και της Αναστάσεώς Του παραμένει ο Αυτός, Τέλειος Θεός και Τέλειος Άνθρωπος.

Αυτό που διδάσκει η Δογματική, το διακηρύσσει και η Υμνολογία της Εκκλησίας μας: «Κύριε, εσφραγισμένου του Τάφου υπό των παρανόμων, προήλθες εκ του μνήματος καθώς ετέχθης εκ της Θεοτόκου», ώστε να διαλυθή η πλάνη πολλών

Ορθόδοξων, οι οποίοι πιστεύουν -αντίθετα από την Εκκλησία μας- ότι η Ανθρωπίνη Φύσις του Χριστού ετελειοποιείτο βαθμηδόν και ότι η τελειοποίηση αυτή οριστικοποιήθηκε με την Ανάστασή Του!

Η αντορθόδοξη αυτή θεώρηση υιοθετείται και από αρκετούς νέους θεολόγους, οι οποίοι σήμερα χαρακτηρίζονται επικριτικά ως Με-τα-πα-τε-ρι-κοί, κατ' ουσίαν, όμως, συνεχίζουν την θεολογία που σπου-δα-σαν σε παλαιότερους καθηγητές Δογματικής με συγκεχυμένη Χρι-στο-λογία. Αυτοί οι Καθηγητές, στην προσπάθειά τους να τονίσουν την πραγματικότητα της Ανθρωπίνης Φύσεως του Χριστού και να απο-φυ-γουν τον αφαρτοδοκητισμό, κατήντησαν να δημιουργήσουν την θε-ο-λο-γία της ...πνευματικής «διακινδυνεύσεως του Χριστού»(!), υιο-θετούντες την βλάσφημη εκδοχή ότι μπορούσε ο Χριστός επί της γης να αμαρτήση(!), αφού -κατά τη γνώμη τους- «ο Ιησούς δεν ήτο αδιάφορος έναντι της αμαρτίας ούτε άτρωτος και απαθής, εν τη εννοία του Ομηρικού Αχιλλέως. Η αμαρτία ηνώχλει αυτόν, ότε επει-ράζετο υπ' αυτής, διαρκώς δε ηγωνίζετο κατ' αυτής»(!)². Τελικά, κατ' αυτούς, ο Χριστός, νίκησε την αμαρτία ...«ως κατόρθωμα της προσωπικής του ελευθερίας»³!

Ακολουθώντας την καταδικασμένη από την Εκκλησία θεολογία και ο Αρχιεπίσκοπος Αυστραλίας, έγραψε το 1989: «Όποιος νομίζει ότι η ανθρώπινη φύση του Χριστού έπεσε από τον Ουρανό τέλεια και αναμάρτητη, σαν μετέωρο μαγικού αιφνιδιασμού... αυτός δεν θα κα-τα-λάβει ποτέ το βαθμό της κενώσεως που καταδέχθηκε ο Θεός Λόγος»!

Βεβαίως, δεν μας εξήγησαν ποτέ, αυτών των απόψεων οι θεο-λο-γοι, πως με τέτοιες θεολογικές τοποθετήσεις θα αποφύγουν το «ανάθεμα» της Ε Οίκουμενικής Συ-νο-δου «Ει τις αντιποιείται Θεοδώ-ρου του ασεβούς του Μοψουεστίας, του ειπόντος άλλον είναι τον Θεόν Λόγον και άλλον τον Χριστόν, υπό παθών ψυχής και των της σαρκός επιθυμιών ενοχλούμενον και των χειρόνων κατά μικρόν χωριζόμενον... ανάθεμα!»; Ούτε έχουν δείξει μέχρι σήμερα με τα γρα-πτα τους διάθεση να συναριθμηθούν με τους ομόφρονες των Αγίων Πατέρων μας, αφού προϋπόθεση γι' αυτήν την συναρίθμηση είναι η αποδοχή του «Συνοδικού της Ορθοδοξίας», το οποίο εν προ-κει-με-νω αποφαινεται: «Των λεγόντων ότι η σαρξ του Κυ-ρίου, εξ αυτής ενώ-σεως υπερυ-ψω-θει-σα, και ανωτάτω πάσης τι-μης υπερ-κειμέ-νη, ως εξ άκρας ενώ-σε-ως ομόθεος γενομένη, αμε-τα-βλη-τως, ανα-λοι-ω-τως, ασυγχύτως, και ατρέπτως, δια την καθ' Υπό-στα-σιν Ένω-σιν, και αχωρίστως και αδιασπάστως μένουσα τω προσ-λα-βομένω αυτήν Θεώ Λόγω, ισοκλεώς αυτοτιμάται και προσκυνείται μια προσκυνήσει, και τοις βασιλικούς και θείους εγκαθίδρυται θρόνοις εκ δεξιών του Θεού και Πατρός ως τα της Θεότητος αυχήματα τω τρόπω της αντιδόσεως,

καταπλουτίσασα, σωζωμένων των ιδιοτήτων των Φύσεων, Αιωνία η μνήμη!».

Η Ορθόδοξη θεώρηση της ανθρωπίνης Φύσεως του Χριστού προϋποθέτει την διάκριση μεταξύ της Ενανθρωπήσεως του Θεού Λόγου και της δευτέρας συγκαταβάσεώς Του να ενεργήση τα αδιάβλητα πάθη της πεπτωκυίας φύσεώς μας, δηλαδή, την πείνα, την δίψα, τον κόπον, την αιμάτωση, την δειλία του θανάτου, και αυτόν τον θάνατον, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να τα ενεργήση λόγω της «εξ ακρας συλλήψεως» θεώσεως της ανθρωπίνης φύσεως που έλαβε.

Ο Χριστός είναι «ο νέος Αδάμ». Γεννάται χωρίς σπέρμα ανδρός, όπως ο Πρωτόπλαστος Αδάμ και, συνεπώς, αφού γεννάται χωρίς σπέρμα, δεν είναι φορέας του προπατορικού αμαρτήματος, το οποίο κληροδοτείται δια του σπέρματος σε όλους εμάς τους μεταπτωτικούς ανθρώπους. Γι' αυτό, «ως νέος Αδάμ» και, μάλιστα χωρίς να πέση όπως ο Αδάμ, ο Χριστός είναι ο μόνος Τέλειος Άνθρωπος.

Να υπογραμμίσουμε και πάλι «όταν ομολογούμε ότι ο Χριστός έγινε Τέλειος Άνθρωπος, τούτο δεν σημαίνει ότι εμείς είμαστε τα προτυπα Του, αλλ' ότι εμείς πρέπει να μοιάσουμε σ' Αυτόν για να γίνουμε τέλειοι. Εμείς δεν είμαστε τέλειοι άνθρωποι. Είμαστε ατελείς, αμαρτωλοί, διεφθαρμένοι, πεπτωκότες»⁴

Ο Χριστός, όμως, είναι και μείζων του προπτωτικού Αδάμ, όχι μόνο γιατί δεν μιμήθηκε τον Αδάμ στην πτώση του αλλά γιατί είναι και Τέλειος Θεός, αφού ως Πρόσωπο της ανθρωπίνης φύσεώς Του ο Χριστός έχει το Πρόσωπο του Θεού Λόγου.

Συνεπώς, ως Τέλειος Θεός και Τέλειος Άνθρωπος, ως Θεάνθρωπος ο Χριστός, δεν υπέκειτο σε καμμία ανθρώπινη ανάγκη, δεν ήταν αναγκασμένος να ενεργήση τα αδιάβλητα πάθη μας, τις συνέπειες, δηλαδή, και τα επιτίμια της παρακοής των πρωτοπλάστων, ούτε ήταν αναγκασμένος να πεθάνη, αφού αποκλειστική προϋπόθεση του θανάτου είναι η υποχρεωτική και αναγκαστική λειτουργία των αδιαβλήτων παθών. Η Ανθρωπίνη Φύσις του Χριστού ως «καθαρά του νόμου της αμαρτίας ουκ εχρεώσται δι' εαυτήν θάνατον» (άγιος Μάξιμος και Μ. Αθανάσιος). «Ο Χριστός ως άνθρωπος, μπορούσε, εάν ήθελε, να μη αποθάνη»⁵.

Πρέπει, λοιπόν, να συνειδητοποιήσουμε πως αν ο Χριστός έφθανε μόνο μέχρι της Ενανθρωπήσεώς Του, θα εθεώνητο μόνο η ανθρωπίνη Φύση Του, στην Οποία δεν θα μπορούσε να συμμετάσχη κανείς από εμάς τους ανθρώπους, αφού προϋπόθεση συμμετοχής μας σε Αυτήν θα ήταν η παντελής απουσία αδιαβλήτων παθών, πράγμα αδύνατον για όλους εμάς, οι οποίοι ως απόγονοι των πεπτωκόντων Πρωτοπλάστων είμαστε αναγκασμένοι και να πεινάμε και να διψάμε και να

αιματώνουμε και να κουραζόμαστε και να πεθαίνουμε.

Εάν ήθελε ο Χριστός, μπορούσε να ζει αιωνίως επί της γης ως Θεάνθρωπος και να λοιδορή την ανθρωπότητα δείχνοντάς μας τον Εαυτόν Του και λέγοντάς μας: -Δείτε πως θα είσαστε αν δε με παρακούατε! Τώρα δεν υπάρχει άλλη εκδοχή από την καταδίκη σας σε αιώνιο θάνατο!

Όμως ο Φιλάνθρωπος Θεός μας δεν έφθασε μόνο μέχρι της Εναν-θρω-πη-σεώς Του. Δεν έλαβε μόνο την ανθρώπινη φύση μας αλ-λα προσέλαβε και τα αδιάβλητα πάθη μας και τα ενήργησε χωρίς υπερ-βολές και καταχρήσεις, δηλαδή χωρίς αμαρτία. Αυτή η πρόσληψη των αδιαβλήτων παθών μας αποκαλείται από την Εκκλησία μας «προσ-λημμα» γιατί έλαβε ως κάτι επί πλέον της ανθρωπίνης φυ-σεως, κάνοντας δεύτερη συγκατάβαση μετά την συγκατάβαση της Ενανθρωπήσεώς Του.

Βεβαίως, πρέπει να διευκρινήσουμε ότι και μετά την πρόσληψη των αδιαβλήτων παθών, τα πάθη αυτά δεν ήσαν αναγκαιότητα της Αν-θρω-πίνης Φύσεως του Χριστού και γι' αυτό τα ενεργούσε όταν και όσο Αυτός ήθελε. Ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός μας εξηγεί το πως ενεργούσε τα αδιάβλητα πάθη ο Χριστός, ώστε να μην πλανηθούμε ούτε «εκ δεξιών» ούτε «εξ αριστερών». Ούτε να εννοήσουμε αυτά ο-πως οι «Αφθαρτοδοκῆται», που πίστευαν ότι ο Χριστός δεν ενεργούσε τα αδιάβλητα πάθη πραγματικά αλλά φαινομενικά, ούτε να τα εννοήσουμε όπως οι ετερόδοξοι και οι Μεταπατερικοί, δηλαδή ως υποχρεωτικά και αναγ-κα-στικά διότι, κυρίως, σ' αυτό το σημείο προσ-κρούουν και οι πιο παραδοσιακοί θεολόγοι μας, ταυτίζοντας το πραγματικό με το αναγκαστικό: «Αμέλει (=χωρίς αμφιβολία) τα φυσικά ημών πάθη κατά φύσιν και υπέρ φύσιν ήσαν εν τω Χριστώ. Κατά φύσιν μεν γαρ εκινείτο εν αυτώ, ότε παρεχώρει τη σαρκί παθείν τα ίδια• υπέρ φύσιν δε ότι ου προηγείτο εν τω Κυρίω της θελήσεως τα φυσικά• ουδέν γαρ ηναγκασμένον επ' αυτού θεωρείται, αλλά πάντα εκούσια• θέλων γαρ επείνασε, θέλων εδίψησε, θέλων εδειλίασε, θέλων απέθανεν»6.

Η Θεολογία των Αγ. Πατέρων μας ερμηνεύει με θεοπνευστία τις δύο συγκαταβάσεις του Θεού Λόγου, βεβαιώνοντάς μας και ως προς το ότι «εξ άκρας ενώσεως» του Θεού Λόγου με την ανθρώπινη Φύση εθεώθη η Ανθρώπινη Φύσις του Χριστού και ως προς το πως η θεωθείσα φύσις ενεργούσε αδιάβλητα πάθη, δεδομένου ότι η Θέωσις σημαίνει πρωτίστως αναστολή των αδιαβλήτων παθών.

Αυτή τη σύζευξη έκαμε ο Θεάνθρωπος Χριστός διότι τα αδιάβλητα πάθη ενεργούντο από Εκείνον με την θέλησή Του, όταν και όσο Αυτός ήθελε και δεν ενεργούντο αναγκαστικά και υποχρεωτικά. Αυτό είναι στοιχείο της «υπερφυούς φυσιολογίας του Χριστού», κα-τα την ορολογία του αγίου Διονυσίου του

Αρεοπαγίτου.

Πρέπει να προσθέσουμε ότι ο Θεός Λόγος «εξ άκρας ενώσεως» με την Ανθρώπινη Φύση εθέωσε μεν την Φύση που ένωσε με τον Εαυ-τον Του αλλά δεν της έδωσε ατρεψία, όπως και ο Πρωτόπλαστος Αδάμ δεν ήταν άτρεπτος. Η μη πρόσληψις της ατρεψίας, δεν συνεπάγεται την φθορά ούτε την αναγκαστική λειτουργία των αδιαβλήτων παθών αλλά την εκούσια λειτουργία τους.

Αυτή η διάκριση μεταξύ Ενανθρωπήσεως του Θεού και της Προσ-λη-ψεως των αδιαβλήτων Παθών μας, τα οποία εκουσίως κατεδέχθη ο Χριστός «δια την ημών σωτηρίαν», μας αποκαλύπτει, όσον το δυ-να-τον στην ανθρώπινη αναισθησία μας, την απύθμενη αγάπη και φι-λαν-θρω-πία του Αληθινού Θεού μας, ο οποίος δεν δίστασε να μας ακολουθήση ακόμη και στην κατάσταση των επιτιμιών μας για να λάβη ως ανταπόδοση την ασπλαχνία και κακία μας, τους «εμπτυσμούς και μα-στιγας και ραπίσματα και κολαφισμούς και Σταυ-ρον και θάνατον»!

Η διάκριση μεταξύ Ενανθρωπήσεως και προσλήψεως των αδια-βλη-των παθών μας ερμηνεύει και την φράση της Ακολουθίας της Θ. Με-τη-στα-τη-λη-ψεως, «Ο τη ενδόξω Σου Αναλήψει της σαρκός θεώσας το προσ-λημμα», η οποία άλλως θα ήταν ακατανόητη, αφού θα ερχόταν σε αντίθεση με την πίστη της Εκκλησίας μας περί της «εξ άκρας Ενώ-σεως» θεώσεως της ανθρωπίνης Φύσεως του Χριστού.

Κατά την Ενανθρώπηση εθεώθη μόνο η Ανθρωπίνη Φύσις του Χριστού, ενώ κατά την Ανάληψη του Χριστού μας εθεώθη και η δική μας ανθρώπινη φύση, η οποία ενεργεί αναγκαστικά τα αδιάβλητα πάθη, αλλά χάριν του ότι ο Θεάνθρωπος Χριστός ενήργησε εκουσίως και όχι αναγκαστικώς τα πάθη αυτά, έπαψαν να αποτελούν εμπόδιο για την θέωσή μας.

Τα εκούσια Πάθη του Χριστού μας «επήγασαν απάθειαν, ζωήν και αφθαρσίαν» για ολόκληρο το ανθρώπινο γένος και αποτελούν την κορυφαία έκφραση της Φιλανθρωπίας και της Αγάπης του Θε-ου μας. Σ' αυτήν την αγάπη απαντήσαμε κάποτε με σκληροκαρδία. Μπο-ρει, όμως, ο καθένας μας να παύση να συμμετέχη σ' αυτό το «κάποτε» με το «τώρα» της ευγνωμοσύνης, της αφοσιώσεως και του αστείρευτου πόθου υικής ανταποκρίσεως στην ανεξιχνίαστη Αγάπη του Ουρανού Πατέρα μας! Καλή Ανάσταση στις ψυχές μας!

π. Βασίλειος Ε. Βολουδάκης

«ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΕΥΛΟΓΙΑ» Αρ. Τεύχους 140 Απρίλιος 2014